

## A Viresol Kft. jövedelmezőségi helyzetének elemzése

### Fricz Klaudia

Okleveles közgazdász pénzügy és számvitel alapképzési szakon, Magyar Agrár- és Élettudományi egyetem, friczklaudia8@gmail.com

### Dr. Szóke Brigitta

Egyetemi adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, szoke.brigitta@uni-mate.hu

*Absztrakt: Egy konkrét kutatásban elvégeztük a Viresol Kft. vagyoni, pénzügyi illetve jövedelmezőségi helyzetének vizsgálatát a beszámolók adatai alapján öt üzleti év vonatkozásában, 2018-tól 2022-ig terjedően A 2015-ben alapított VISONTA Projekt Kft. Közép Kelet-Európa legmodernebb és leginnovatívabb búzafeldolgozójaként, zöldmezős beruházásként a céllal került megalapításra, hogy létrejőjön Magyarország egyetlen, a malomipari feldolgozáson túlmutató magas minőségű búza alapú termékeket előállító üzeme. A cég 2018. február 2-ától már VIRE SOL Kft. néven működött tovább, mely üzemszerű működése során mintegy negyedmillió tonna búza feldolgozásával, több mint 250 fővel állítja elő keményítő, alkohol és takarmánytermékeit, 2019 elején kezdte meg üzemszerű működését. A vállalat fő tevékenysége a keményítő, keményítőtermék gyártása. A tanulmány terjedelmi korlátozásai miatt, jelen cikkünkben a cég jövedelmezőségi helyzetét kívánjuk ismertetni, megmagyarázva ezzel egy-egy gazdasági esemény hátterét. Az elemzés elkészítésével az elsődleges célunk az volt, hogy releváns információt szolgáltatassak a társaság gazdálkodásában történő pozitív illetve negatív változásairól, valamint annak jövedelmezőségi helyzetéről illetve a piacon betöltött szerepéről.*

*Kulcsszavak: pénzügyi kimutatások, beszámoló elemzés, jövedelmezőségi helyzet, árbevétel-arányos jövedelmezőség, tőkearányos jövedelmezőség*

## 1 Bevezetés

Korom Erik és társai az alábbiak szerint írják le az elemzés fogalmát: „A gazdasági elemzés a gazdasági vezetés nélkülözhetetlen eszköze, lényegében olyan módszer, mellyel a gazdasági vezetés részére a nélkülözhetetlen tájékozottság biztosítható, a vállalászási tevékenység megismerhető, bírálható és fejleszhető.” (Korom, et al.,

2005, p. 447) Az elemzésnek tehát rendkívül nagy szerepe van, hiszen tájékoztat egy esetleges beavatkozás szükségessége esetén, így befolyásolja a jelen és a jövőt is. Ebből adódóan a gazdasági elemzés irányulhat a múltra, illetve a jelenre is, amikor terv-tény adatokat használunk fel és hasonlítunk össze, ebből kifolyólag pedig ok-okozati összefüggéseket keresünk az esetleges eltérésekre, amelyek magyarázatra szorulnak, biztosítja a vezetés tájékozottságát. (Paár, et al., 2021) Az elemzés célja gyakorlatilag rendkívül sokféle lehet, ide tartozhat a helyes vállalászási célok megállapítása, a célkitűzések végrehajtásának segítése, az erőforrások hatékony felhasználása, illetve a vállalászási eredmény optimalizálása is. Ebből kifolyólag az elemzőnek alkotó gondolkodásra van szüksége, ezen felül pedig ismernie kell a gazdasági jelenségek mögötti természeti, biológiai vagy éppen gazdasági befolyásoló tényezőket, valamint ismernie kell a környezet vállalászásra gyakorolt hatását. (Körmendi - Kresalek, 2010) Az elemzés célját tulajdonképpen a következőképpen fogalmazhatjuk meg: „A gazdasági elemzés célja, hogy feltárja és számszerűleg értékelje azokat a körülményeket, amelyek befolyásolják a vállalászás gazdálkodását, a vezetékdöntéseinek előkészítését, valamint a megtett intézkedések végrehajtását.” (Birher, et al., 2009, p. 14) A vállalat környezete számára is fontos az informáltság, hogy meg tudják ítélni milyen kapcsolatot alakítanak ki a vállalászással. (Bíró et al, 2012) A gazdasági elemzés tárgya vonatkozhat az adott vállalászás alrendszerére, piaci tevékenységére, illetve a szervezet egyéb tevékenységeire, mint például a szervezet fejlesztési, beszerzési, termelési és szolgáltatási tevékenységei. Illetve az elemzés tárgya irányulhat még a vállalászás komplex elemzésére is, amelyhez az információkat gyakran a számviteli beszámoló szolgáltatja. (Blumné Bán, et al., 2011) „A gazdasági elemzés feladata elsősorban a hatékonyabb és eredményesebb gazdálkodás segítése.” (Korom, et al., 2008, p. 98) Az elemzés biztosítja a gazdasági döntésekhez szükséges információkat. Ezen kívül széleskörűen érdemes vizsgálni a ténylegesen elért gazdasági eredményeket is, valamint fontos a hiányosságok és veszteségek okainak feltárása is, amelyek megszüntetésére javaslatokat kell tenni. „A vezető azon ismereteinek összességét, amelyek szükségesek a helyes döntés meghozatalához, az eredményes vezetéshez, tájékozottságnak nevezzük.” (Korom, et al., 2005, p. 448) A megfontolt vezetéshez és ahhoz, hogy a vezetés a megfelelő döntéseket legyen képes meghozni, elengedhetetlen a pontos információk megszerzése és rendelkezésre állása. Így tehát nélkülözhetetlen elemnek tekinthető a tájékozottság, amelyhez az elemzés eredményeit használjuk. (Korom, et al., 2005) A gazdasági elemzéshez szükséges információkat, adatokat a cég számviteli beszámolója szolgáltatja. „A gazdálkodó működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év zárását követően, könyvvezetéssel alátámasztott, magyar nyelvű tájékoztató kimutatást beszámolónak nevezzük.” (Juhász - Katona, 2017, p. 26) A beszámoló formáját tekintve lehet: éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, konszolidált azaz összevont éves beszámoló végül pedig egyszerűsített beszámoló. A beszámoló formáinak kiemelése azért szükséges, mivel a különböző formák eltérő mélységű adatokat nyújtanak. Azonban közös pont bennük, hogy fő részüket a vállalászás kiegészítő melléklete, mérlege és

eredménykimutatása valamint az üzleti jelentés alkotja. (Birher et al., 2006) „Olyan összevont, rögzített tagolásban készülő számviteli okmány, amely egy adott időpontra (fordulónapra) vonatkozólag tartalmazza a vállalkozás eszközeit és forrásait megfelelő pénznemben kifejezve.” (Takács et al., 2019) „A mérleg olyan számviteli okmány, amely az eszközöket és a forrásokat adott időpontra vonatkozóan, megfelelően értékelve, pénzügyi értékben összesítve, az előírt szerkezetben tartalmazza.” (Sztanó, 2013, p. 105) Az eredménykimutatás tulajdonképpen a mérleg szükséges kiegészítőjeként is felfogható, amely megmagyarázza a tulajdonosi részesedés változásait, annak főbb összetevőit és okait, valamint fontos információkat is nyújt az elemzési tevékenységhez. (Virág, et al., 2013) „A kiegészítő melléklet pedig olyan adatokat, szöveges magyarázatokat tartalmaz, amelyek a kívülállók részére is érthetővé, egyértelművé teszik a mérleg és az eredménykimutatás adatait.” (Kardos, et al., 2007, p. 257) Nagyon fontos elgondolkodni azon, illetve feltenni a kérdést, hogy az éves beszámolóból nyerhető információk képesek-e valóban megmutatni egy vállalat vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének alakulását. Ha ezt a kérdést szeretnénk megválaszolni, akkor felfedezhetünk egy súlyos hiányosságot a beszámolóval kapcsolatban, mégpedig azt, hogy a beszámoló a múlt adatait tartalmazza, azonban akik a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről szeretnének többet megtudni, elsősorban a jövőben várható eseményekre kíváncsiak. (Jacobs - Oesterreicher, 2000) Egyetértve a szakirodalom írójával, a beszámoló elemzésével nem feltétlenül lehet a jövő elvárásaira következtetni, azonban segítséget nyújthat a jelenlegi döntések meghozatalában, amely döntések viszont már a jövőre is hatással lesznek. Egy vállalkozás gazdálkodásának átfogó elemzésére tehát a vállalat számviteli beszámolója szolgál, amelynek elemzését alapvetően az alábbi három részre lehet bontani: vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzet. (Himber, et al., 2011)

## 2 Anyag és módszertan

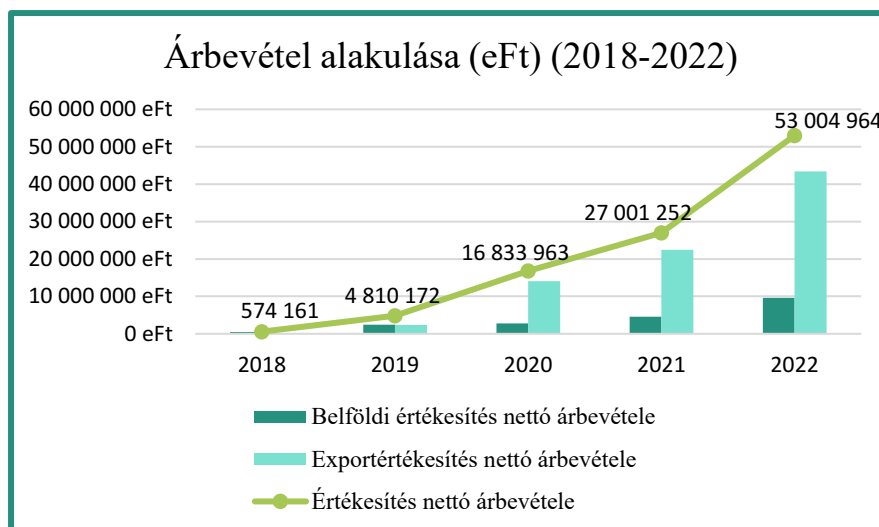
A 2015-ben alapított VISONTA Projekt Kft. Közép Kelet-Európa legmodernebb és leginnovatívabb búzafeldolgozójaként, zöldmezős beruházásként a céllal került megalapításra, hogy létrejöjjön Magyarország egyetlen, a malomipari feldolgozáson túlmutató magas minőségű búza alapú termékeket előállító üzem. A cég 2018. február 2-ától már VIRE SOL Kft. néven működött tovább, mely üzemszerű működése során mintegy negyedmillió tonna búza feldolgozásával, több mint 250 fővel állítja elő keményítő, alkohol és takarmánytermékeit, 2019 elején kezdte meg üzemszerű működését. A vállalat fő tevékenysége a keményítő, keményítőtermék gyártása. Az Egri Törvényszék Cégbírósága által 2018. augusztus 17. napján a cégjegyzékbe bejegyzett tőkeemelés keretében a VIRE SOL Kft. jegyzett tőkéje 760.000.000 Ft összegre került megemelésre. A tranzakció eredményképp a VIRE SOL Kft. tőkeerős, saját tőkéje megfelel a törvényi előírásoknak. Az üzem létesítésének helye Heves megyében, Visontán található

meg, az ipari parkban található 14 hektáros területen. A gyár közvetlenül a Mátrai Erőmű mellett található, melynek rengeteg pozitív oldala van, ugyanis a Mátrai Erőművel kötött megállapodás végett a VIRE SOL Kft. gyára hulladékgőzt és tranzit nélküli elektromos áramot vesz igénybe a beruházásához, illetve az üzemeltetéshez. Az M3 autópálya, a közeli vasúti csatlakozási pont, a megfelelő infrastruktúra, a logisztikai adottságok, a villamos áram, a gőz és földgáz vételezési pontok közelsége biztosítja, hogy a telephely az optimális feltételeket biztosítson mind az üzemeltetés, mind pedig a búza és a végtermékek logisztikája, vevőkhöz történő eljuttatása szempontjából.

„A jövedelmezőségi mutatók a vállalkozás által adott üzleti évben megtermelt eredmények valamilyen alapul szolgáló kategória egységére jutó értékét mutatják” (Takács, 2009, 22. p.) A Számviteli törvény 2000. évi C. törvény alapján a vállalkozás köteles bemutatni a jövedelmezőség alakulását egyrészt a kiegészítő mellékletben, emellett pedig az üzleti jelentésben is. A jövedelmezőségi mutatók fejezik ki a vállalkozás működésének eredményességét. Vagyis azt, hogy az egyes erőforrások milyen szerepet játszottak az eredmény létrehozásában. Általánosságban leírható, hogy az eredményt viszonyítjuk valamely erőforráshoz. A számításokhoz szükséges adatokat pedig a mérlegből szerezjük. Az eredmény kifejezhető: adózott eredménnyel, vagy adózás előtti eredménnyel, azonban az előbbi a gyakoribb, vagyis általában az adózott eredménnyel számolunk. Az erőforrások pedig kifejezhetők: saját tőke értékével, vagy annak elemével, eszközök értékével, a foglalkoztatottak számával, vagy az árbevétellel. (Horváth, 2015) Tanulmányunkban a 2018-2022-es időszakra vonatkozó jövedelmezőségi helyzet elemzésével az alábbi hipotézist kívánjuk bizonyítani: A vállalkozás jövedelmi helyzete ingadozó a vizsgált időszakban (2018-2022). A legrosszabb értéket szinte minden mutató esetében a 2021-es év produkálta.

## 2.1 Árbevétel-arányos jövedelmezőségi mutatók

Az árbevétel-arányos jövedelmezőségi mutatók esetében az üzemi eredményt viszonyítjuk az árbevétel vagy a bevétel adataihoz. Ennek során az árbevétel-arányos üzemi eredmény, és az árbevétel-arányos adózás előtti eredmény mutatót szeretném bemutatni. Mielőtt azonban részletezni kezdenénk az említett táblázatban látható mutatók alakulását, fontosnak tartjuk érintőlegesen bemutatni a vállalkozás árbevételének alakulását, melynek szerepe lényeges ezen mutató esetében. A vállalkozás árbevételének alakulását az 1. ábra szemlélteti.



1. ábra: Árbevétel alakulása (e Ft) (2018-2021)

Forrás: saját szerkesztés

A vállalkozás árbevételét 2018-ban csupán a projekthez kapcsolódó költségek tovább számlázásából, valamint gabona értékesítéséből származott. A társaság az üzemszerű működését 2019-ben kezdte meg, így az alaptevékenységből származó árbevétel csupán ettől az évtől jelenik meg a vállalkozás életében. A vállalkozás árbevételében egyértelmű növekedés tapasztalható az vizsgált évek során, a legnagyobb mértékű növekedés pedig 2022-ben figyelhető meg, ugyanis ekkor közel duplájára nőtt az értékesítés árbevétele az előző évhez képest. Az értékesítés árbevétele alapvetően 2020-ra emelkedett még dinamikusabban az előző évekhez képest, látható, hogy az árbevétel ettől az évtől kezdve indult erőteljes növekedésnek. Ez a nagy növekedés egyrészt a termelőüzemek beindulása következtében szükséges átfutási idő lecsökkentésének köszönhető, másrészt pedig erre ráerősített a covid helyzet következtében megugró alkohol keresletének növekedése, amely tehát kedvezően hatott a vállalkozás árbevételére. Ezenkívül a vállalkozás jelentősebb áremelés révén tudott még ilyen nagymértékű árbevétel emelkedést véghez vinni.

Az ábrából az is leolvasható, hogy a vállalkozás árbevételének rendkívül túlnyomó többségét az exportértékesítés árbevétele teszi ki, a belföldi értékesítés csak csekély részét teszi ki a teljes árbevételnek. Az exportértékesítés az Unión belüli és kívüli államokra is kiterjed, azonban ennek jelentősebb részét az Unión belüli értékesítés adja. A 2022-es év kiegészítő mellékletéből olvasható, hogy az Unión belüli értékesítés esetében a legnagyobb részt a Németországban történő értékesítés teszi ki, míg az Unión kívüli értékesítés legnagyobb arányát a Szerbiába történő értékesítés adja. Összességében tehát az ábrából látható, hogy a vállalkozás árbevétele a vizsgált időszakban dinamikusabban emelkedett, amelyben egyrészt

szerepet játszott a termelőüzemek beindulása, melynek révén egyre több terméket tudtak előállítani. Másrészt ez a nagy növekedés a covid járvány következtében megugró alkohol keresletére is visszavezethető, ugyanis a vállalkozás öt termékből álló portfóliójából az alkohol értékesítése teszi ki a legnagyobb részt. A vállalkozás árbevételének bemutatása után szeretnénk rátérni az árbevétel-arányos jövedelmezőségi mutatók alakulásának elemzésére, amely az 1. táblázatban található részletesen.

<b>ÁRBEVÉTEL-ARÁNYOS JÖVEDELMEZŐSÉGI MUTATÓK (%) (2018-2022)</b>					
<b>Megnevezés</b>	<b>2018. év</b>	<b>2019. év</b>	<b>2020. év</b>	<b>2021. év</b>	<b>2022. év</b>
Árbevétel-arányos üzemi eredm.	13,13	8,06	0,54	-2,96	14,62
Árbevétel-arányos ad.el.eredmény	12,85	7,06	0,25	-9,04	4,55

1. táblázat: Árbevétel-arányos jövedelmezőségi mutatók alakulása (%) (2018-2021)

Forrás: saját szerkesztés

Az árbevétel-arányos üzemi eredmény esetében az alaptevékenységgel elért eredménnyel számolunk, az üzemi eredményt osztjuk el az árbevétel és az egyéb bevétel összegével. Ezáltal megtudható, hogy az értékesítés árbevételének hány százaléka realizálódott profit formájában. A mutató alakulásában 2021-ig alapvetően csökkenés figyelhető meg. Mindez annak köszönhető, hogy a nagy árbevétel emelkedés mellett a vállalkozás költségei egyre nagyobb mértékben növekednek, ezáltal pedig az üzemi eredmény csökken. 2021-ben a mutató értéke negatív volt, amely annak a következménye, hogy a vállalkozás költségei a kedvező árbevétel ellenére meghaladták ennek összegét. 2022-ben azonban minden vizsgált évhez képest a legnagyobb érték figyelhető meg. Ennek oka, hogy a vállalkozás árbevétele nagyobb mértékben növekedett a felmerült költségek összegénél, ezáltal a vállalat az elmúlt évek legnagyobb üzemi eredményét produkálta. Az árbevétel-arányos adózás előtti eredmény mutató esetében már a pénzügyi műveletek eredményét is figyelembe vesszük. Hányadosa az előző mutatóhoz hasonlóan képezhető, annyi különbséggel, hogy a számlalóban immáron az adózás előtti eredmény szerepel. Alakulása az előző mutatóhoz hasonlóan csökkenést mutat, 2021-ben a negatív üzemi eredmény miatt negatív értéket is vesz fel a mutató az előzőekben már részletezett ok miatt. A két mutató között 2018 és 2021 között nem tapasztalható nagy különbség, amely azt mutatja, hogy az üzemi tevékenység eredménye és az adózás előtti eredmény összege között nem tapasztalható nagy eltérés. Ezzel ellentétben 2022-ben igen nagy eltérés figyelhető meg a két mutató alakulása között. Ez a különbség a pénzügyi műveletek eredményének túlsúlyára enged következtetni, amely negatív irányba befolyásolta az adózás előtti eredmény alakulását, hiszen a pénzügyi műveletek ráfordítása meghaladták a pénzügyi

műveletek bevételeit, ezáltal tehát a pénzügyi műveletek eredménye kedvezőtlen hatással volt a jövedelmezőség szintjére. Összességében tehát a mutatók alakulásában ingadozás figyelhető meg, a bevétel csak kis része realizálódik, amely a költségek magas arányának tudható be.

## 2.2 Tőkearányos jövedelmezőségi mutatók

A tőkearányos jövedelmezőségi mutatók esetében viszonyítási alapként a saját tőke szolgál, a számlálóban pedig valamelyik eredménykategória található meg. Ezek alapján a tőkearányos jövedelmezőség vizsgálatát elsősorban a tőkearányos adózott eredmény (ROE), a tőkearányos üzemi eredmény és a tőkearányos adózás előtti eredmény mutatók segítségével szeretném elkészíteni. Ezen mutatók alakulását és nagyságukban bekövetkezett változását 2. táblázat tartalmazza. Mivel mindegyik mutató képzésében viszonyítási alapként a saját tőke összege szerepel, így megtudhatjuk, hogy az egyes eredménykategóriák hogyan viszonyulnak a saját tőkéhez, illetve az egyes mutatók egymáshoz viszonyított eltéréseiből azt is, hogy pontosan mi okozhatta a köztük lévő eltéréseket. A ROE az adózott eredmény saját tőkéhez viszonyított arányát jelenti. A mutató értékének alakulásában ingadozást, valamint csökkenést lehet felfedezni a 2018 és 2021 közötti időszakban. A mutató 2020 és 2021-ben negatív értéket vett fel, amely a negatív adózott eredmény oka. Ez a negatív eredmény 2020-ban egyértelműen a költségek emelkedésére vezethető vissza. A 2021-es negatív eredmény is főként a költségek növekedéséből adódik – hiszen az árbevétel előző évhez képest csak növekedett – ezáltal már az üzemi tevékenység eredménye is negatív volt, ugyanakkor a pénzügyi műveletek eredménye csak tovább csökkentette a kapott eredményt, hiszen ebben az évben ez az eredménykategória is mínusz értéket vett fel. 2022-ben nagy emelkedés tapasztalható, nem csak az előző, hanem minden vizsgált évhez képest. Ennek az emelkedésnek a hátterében az áll, hogy bár a költségek még az előző évhez képest is növekedtek, az árbevétel dinamikus növekedése meghaladta a költségek és a pénzügyi műveletek negatív változásának összességét. Összességében habár a mutató értékének alakulása a vizsgált évek során nem tekinthető kedvezőnek, a 2022-es hatalmas növekedés bizakodásra adhat okot.

<b>TŐKEARÁNYOS JÖVEDELMEZŐSÉGI MUTATÓK (%) (2018-2022)</b>					
<b>Megnevezés</b>	<b>2018. év</b>	<b>2019. év</b>	<b>2020. év</b>	<b>2021. év</b>	<b>2022. év</b>
ROE	5,15	29,89	-24,37	-95,3	47,40
Tőkearányos üzemi eredmény	9,83	35,57	10,44	-34,35	143,31
Tőkearányos adózás előtti eredm.	9,62	31,15	4,82	-104,62	54,19

2. táblázat: Tőkearányos jövedelmezőségi mutatók alakulása (%) (2018-2021)

Forrás: saját szerkesztés

A tőkearányos üzemi eredmény mutató esetében az üzemi eredmény értékét viszonyítjuk a saját tőkéhez. A mutató értékének alakulásában az előző mutatóhoz hasonlóan ingadozást, majd csökkenést mutat. Az előző mutatóhoz képest viszont minden évben magasabb volt az értéke, és ezek eltérésének a mértéke az évek előrehaladtával egyre csak nő. Ennek oka, hogy a pénzügyi műveletek eredménye és az adófizetési kötelezettség is minden évben csökkentették az eredményt. Az egyre nagyobb eltérések pedig a pénzügyi műveletek ráfordításának folyamatos emelkedésének, ezáltal pedig a pénzügyi műveletek eredményének folyamatos csökkenésének eredménye, amely minden évben, egyre nagyobb mértékben rontotta az eredményt. 2022-ben a mutató értékében jelentős növekedés tapasztalható, amely az árbevétel dinamikus emelkedésére vezethető vissza, annak ellenére, hogy a költségek, valamint a saját tőke is nőtt az előző időszakhoz képest. A tőkearányos adózás előtti eredményt úgy tudjuk kiszámolni, ha az adózás előtti eredmény összegét elosztjuk a saját tőke összegével. Ennek mértéke szintén egyre nagyobb mértékben eltér a tőkearányos üzemi eredményhez képest, a fentebb is részletezett okok miatt. A különbség csak az, hogy a két mutató közötti eltérés viszonylag kisebb mértékű, mint az első két mutató közötti eltérés, ugyanis ebben az esetben az adózás előtti eredményt még nem csökkentette tovább az adófizetési kötelezettség. Összességében a három mutató alakulását nem lehet egyértelműen kedvezőnek minősíteni, hiszen értékükben ingadozás figyelhető meg, ugyanakkor a 2022-es növekedés pozitívan értékelhető. A vizsgált három mutató alapján megállapítható, hogy a jövedelmezőség szintje 2022-re érezhetően javult, viszont kedvezőtlen hatással volt rá a pénzügyi műveletek eredménye, amely nem csak 2022-ben, hanem az összes vizsgált évben csökkentette az eredményt.

### 2.3 Élőmunka-arányos jövedelmezőség

Az élőmunka-arányos jövedelmezőségi mutatók esetében valamilyen eredménykategóriát hasonlítunk össze az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak számával, vagy pedig az eredménykimutatásban megjelenő bérköltséggel. A következőkben tehát ez alapján az egy főre jutó adózott eredményt, az egy főre jutó



adózás előtti eredményt és a bérarányos jövedelmezőség alakulását vizsgáljuk meg. Az említett mutatók változását a 3. táblázatban foglaltuk össze.

<b>ÉLŐMUNKA-ARÁNYOS JÖVEDELMEZŐSÉGI MUTATÓK (2018-2022)</b>					
<b>Megnevezés</b>	<b>2018. év</b>	<b>2019. év</b>	<b>2020. év</b>	<b>2021. év</b>	<b>2022. év</b>
1 Főre jutó adózott eredmény	347,32	1655,39	-869,91	-8719,76	8212,29
1 Főre jutó adózás előtti eredmény	648,90	1725,37	171,90	-9571,84	9390
Bérarányos jövedelmezőség	0,11	0,27	0,025	-1,47	1,28

3. táblázat: Élőmunka-arányos jövedelmezőségi mutatók alakulása (2018-2021)

Forrás: saját szerkesztés

A táblázat adatait tehát az üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma alapján lehet kiszámolni, melynek alakulását a 4. táblázatban foglaltuk össze, hiszen ennek ismerete elengedhetetlen a mutató kiszámításához. A létszám láthatóan évről évre növekedett a cég beindulásával, tehát mivel egy induló vállalkozásról van szó, a létszám növekedése indokoltnak tekinthető, hiszen megfelelő mennyiségű és minőségű, szakképzett alkalmazott nélkül egyetlen céget sem lehet eredményesen működtetni.

Üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak számának alakulása (2018-2022)					
Megnevezés	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év
Foglalkoztatottak száma	144	198	247	262	263

4. táblázat: Az üzleti években átlagosan foglalkoztatottak száma (2018-2021)

Forrás: saját szerkesztés

Az egy főre jutó adózott eredmény mutatója ugrásszerű csökkenést mutatott 2019-ről 2020-ra, amelyet a vállalkozás eredményének romlása okozott. További csökkenés figyelhető meg 2020-ról 2021-re, amikor tízszeresére csökkent a mutató értéke az előző évhez képest. Ennek a hatalmas csökkenésnek a hátterében az adózott eredmény további romlása áll, aminek következtében a mutató alakulása egyre kedvezőtlenebbnek tekinthető. A 2022-es évben azonban, a mutató értéke minden eddigi vizsgált évnél magasabb értéket mutat, amelynek oka az adózott eredmény ugrásszerű növekedése az előző évhez és minden eddigi vizsgált évhez képest is. Ezenkívül ez a nagy növekedés annak ellenére történt, hogy a foglalkoztatottak állományi létszáma folyamatosan emelkedett. Az egy főre jutó adózás előtti eredmény az előző mutatóhoz képest minden évben magasabb értéket mutat, hiszen ekkor még nem csökkentette az értékét az adófizetési kötelezettség. A mutató változásának dinamikája hasonló az előző mutatóhoz, azzal a különbséggel, hogy értéke 2020-ban nem negatív, amely annak tulajdonítható, hogy 2021-ben már az üzemi tevékenység eredménye is negatív volt, amelyet tovább csökkentett a pénzügyi műveletek eredménye, míg 2020-ban a pénzügyi műveletek csökkenése ellenére az adózás előtti eredmény pozitív maradt, tehát az üzemi eredmény meghaladta a pénzügyi műveletekét. A 2020-as visszaesés az előző évhez képest vélhetően annak köszönhető, hogy az alkalmazottak számának jelentős emelkedése ellenére az üzemi eredmény nem növekedett arányosan. A mutató 2022-ben szintén minden eddigi évnél magasabb értéket vett fel, amely az adózás előtti eredmény növekedésének köszönhető. A növekedés hátterében az áll, hogy az üzemi tevékenységet a pénzügyi műveletek eredménye nem tudta nagy mértékben csökkenteni, mert az üzemi eredmény a növekvő árbevétel révén a legmagasabb értéket produkálta a vizsgált évek során. A bérrányos jövedelmezőség esetében az üzemi tevékenység eredményét viszonyítom a bérköltséghez. A 2021-es negatív érték az üzemi eredmény romlásának köszönhető, amely a költségek és ráfordítások jelentős növekedésének tulajdonítható. A 2022-ben tapasztalható növekedés főként az üzemi tevékenység eredményének növekedésének tudható be, nem a bérköltség csökkenésének, ugyanis a bérköltség évről évre növekedett, hiszen a vállalkozásnál minden évben egyre emelkedett a foglalkoztatottak száma, amely egyértelműen a bérköltség folyamatos növekedését is okozta. Összességében a mutatók alakulását nem lehet kedvezőnek tekinteni, hiszen nem mutat növekvő tendenciát egyik mutató alakulása sem, csupán 2022-re látható növekedés. Amennyiben a 2022-es

év alakulását nem tudja fenntartani, vagy ezt tovább növelni, fennáll a veszélye a munkavállalók létszámcsökkentésének.

## 2.4 Eszközarányos jövedelmezőség

Az eszközarányos jövedelmezőségi mutatóknál nevéből adódóan, egy bizonyos eredménykategóriát viszonyítunk egy adott eszközcsoporthoz. Ezek a mutatók az eszközök jövedelemtermelő képességéről adnak tájékoztatást. Ezeknek a mutatóknak az alakulását az 5. táblázatban mutatjuk be részletesen.

ESZKÖZARÁNYOS JÖVEDELMEZŐSÉGI MUTATÓK (%) (2018-2022)					
Megnevezés	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év
ROA (%)	0,21	0,67	0,07	-3,99	3,51
ROI (%)	0,11	0,64	-0,35	-3,64	3,06
Eszközarányos jövedelmezőség I	0,22	0,83	0,17	-1,47	11,11
Eszközarányos jövedelmezőség II	0,22	0,85	0,17	-1,55	12,57
Eszközarányos jövedelmezőség III	114,03	48,61	4,49	-28,05	95,44
Eszközarányos jövedelmezőség IV	0,21	0,73	0,08	-4,48	4,2

5. táblázat: Eszközarányos jövedelmezőségi mutatók alakulása (%) (2018-2021)

Forrás: saját szerkesztés

A ROA mutató az adózás előtti eredmény értékét viszonyítja az eszközök összesen értékéhez. Alakulásából megállapítható, hogy a vállalkozás eszközei nem biztosítottak elegendő jövedelmet, hiszen értékei minden évben rendkívül alacsonynak mondhatóak. Alakulásában ingadozás tapasztalható a vizsgált évek során, a 2021-ben számított negatív érték pedig egyértelműen a negatív adózás előtti eredménynek tulajdonítható. A 2019-ről 2020-ra történő csökkenés annak köszönhető, hogy míg a vállalkozás eszközállománya jelentős mértékben nőtt, addig az adózás előtti eredmény csökkent az előző évhez képest. Annak ellenére, hogy a vállalkozás eszközei 2021-ről 2022-re emelkedtek, a mutató 2022-es értékében mégis növekedés látható, amely az adózás előtti eredmény nagy növekedésének tulajdonítható. ROI mutató az adózott eredmény összegét viszonyítja az összes eszköz értékéhez, amit eszközmegtérülési mutatóknak is

nevezünk. Alakulását célszerű a ROE mutatóval párhuzamba állítani, hiszen a kettő közötti különbség információkat nyújthat a vállalkozás eladósodottságával kapcsolatban. Mivel a ROE mutató az adózott eredmény és a saját tőke hányadosa, így a ROI mutató már tartalmazza a vállalkozás kötelezettségeit is, hiszen az eszközök összesen megegyezik a források összesen értékével. Ebből kifolyólag a két mutató közötti lényeges eltérés utal a vállalkozás jelentős kötelezettségállományára. Természetesen a két mutató között minden esetben lenne eltérés, hiszen a források összesen minden esetben nagyobb lesz, mint a saját tőke, de nem mindegy mennyire nagy ez az eltérés. Összességében a mutató alakulására ingadozás jellemző, ugyanúgy, mint az előző mutató esetében, értéke minden évben kisebb a ROA mutatóhoz képest, ami abból adódik, hogy a mutató számlálója már az adófizetési kötelezettséggel csökkentett adózás előtti eredményt tartalmazza, azaz az adózott eredményt. A 2022-re történő növekedés annak köszönhető, hogy a vállalkozás eszközállományának növekedése az előző évekhez képest nem tudta felülmúlni az adózás előtti eredmény növekedésének mértékét. Az eszközarányos jövedelmezőség I. az üzemi tevékenység eredményét viszonyítja az immateriális javak, a tárgyi eszközök, valamint a készletek összértékéhez. Megfigyelhető, hogy ingadozás van a mutató alakulásában. A 2019-ben tapasztalható növekedés háttérében az áll, hogy bár a vállalkozás eszközállománya nagymértékű emelkedésnek indult, az üzemi eredmény mégis felülmúlta ezt a növekedést. Ezután észrevehető csökkenést láthatunk a következő két évben a mutató alakulásában. Ezt a csökkenést az üzemi eredmény csökkenése okozta, míg az eszközök értéke pedig nagymértékben emelkedett. A mutató alakulását 2021-ben tovább rontja a negatív üzemi eredmény, amely főként a költségek nagymértékű emelkedésének eredménye. 2022-ben növekedés látható az összes eddigi évhez képest, amely pedig az üzemi eredmény hatalmas növekedésének köszönhető. Az eszközarányos jövedelmezőség II. mutató esetében az üzemi tevékenység eredményét osztom el az immateriális javak és a tárgyi eszközök összegével. Ez a mutató tehát az előző mutatóval ellentétben már nem tartalmazza a készletek értékét. Ebből adódóan a mutató valószínűleg nagyobb értéket fog felvenni minden évben az előző mutatóhoz képest. A táblázatból jól látható, hogy 2018 és 2020-ban nincs eltérés a két mutató értékében a kerekítés következtében. Ha több tizedesjegyet íránk, látható lenne egy minimális eltérés, amely arra utal, hogy a nevezőben szereplő három eszközcsoport közül a készletek csupán jelentéktelen összeggel bírnak, jelentőségük csekélynek mondható a mutató alakulásában. Összességében egyébként egyik évben sem tapasztalható jelentősebb eltérés a két mutató között, így minden évre elmondható, hogy a készletek jelentősége a másik két eszközcsoporthoz képest rendkívül alacsony. A mutató alakulásában az előző mutatónál említett változások vannak érvényben. Az eszközarányos jövedelmezőség III. mutatóban pedig az előző két mutatóhoz képest már csak a készletek értékét tartalmazza a nevezőben, ebből adódóan tehát az üzemi tevékenység eredményének és a készletek hányadosát foglalja magába. Láthatóan jelentős az eltérés az előző két mutatóhoz képest, amely valóban a készletek alacsony jelentőségének tulajdonítható. Alakulásában 2021-ig folyamatos csökkenés tapasztalható, amely főként a készletek folyamatos

növekedésének a következménye. A 2022-es növekedés háttérében az áll, hogy bár a készletek jelentősen emelkedtek, ezzel párhuzamosan az üzemi eredmény is nagymértékű növekedésnek indult. Az eszközarányos jövedelmezőség IV. mutató az adózás előtti eredményt viszonyítja a befektetett eszközök és a készletek összegéhez. 2018 és 2021 között nem tapasztalható jelentős eltérés a ROA mutatóhoz képest, ami arra utal, hogy a készleteken kívüli forgóeszközök és az aktív időbeli elhatárolások értéke csekélynek mondható az összes eszközön belül. Alakulásának dinamikája megegyezik a fentebb tárgyalt mutatókkal, a benne bekövetkezett változások oka megegyezik a ROA mutató esetében tárgyaltakkal.

Összességében a mutatók alakulását nem lehet kedvezőnek tekinteni, hiszen értékükben folyamatos ingadozás figyelhető meg. A 2022-es év javulása azonban pozitív ténynek fogható fel, viszont a vállalkozás jövedelmezősége még így is rendkívül gyengének mondható. A mutatók alakulását javíthatná a vállalat, ha a költségeit csökkentené, hiszen az üzemi eredmény romlásának oka főként az, hogy a növekvő árbevétel ellenére a költségek ezt jelentős mértékben lecsökkentik.

### **Következtetések**

A vállalkozás jövedelmezőségi helyzetének vizsgálata során a bevezetőben megfogalmazott hipotézisünk - A vállalkozás jövedelmi helyzete ingadozó a vizsgált időszakban (2018-2022). A legrosszabb értéket szinte minden mutató esetében a 2021-es év produkálta - elfogadásra került. A vállalkozás jövedelmi helyzetének vizsgálata során többféle csoportosításban is elemeztük a különböző mutatók alakulását. Az árbevétel-arányos jövedelmezőségi mutatók alakulásában 2021-ig csökkenés figyelhető meg, majd 2022-re javulást tapasztalhatunk a mutatók értékében. Az árbevétel-arányos adózás előtti eredmény azonban 2022-ben alulmarad az első két évben látható értéktől, amely főként a pénzügyi műveletek eredményének romlásának köszönhető. A tőkearányos jövedelmezőségi mutatók esetében hullámváz látható, 2021-ben pedig, csakúgy, mint az előző mutató esetében, szintén a legrosszabb eredményt nyújtotta a vállalkozás. Mindennek oka a negatív üzemi eredmény, amelyet tovább rontott a pénzügyi műveletek eredménye, és szintén tovább csökkentett az adófizetési kötelezettség. Az üzemi tevékenység eredménye tehát 2021-ben a jelentős árbevétel emelkedés ellenére is negatív lett, amelynek oka a költségek és ráfordítások jelentős mértéke. 2022-re viszont ezen mutatók alakulásában is javulás figyelhető meg, a tőkearányos üzemi eredmény például ugrásszerűen megnőtt, de szintén növekedés figyelhető meg a másik két mutató esetében is. Az ugrásszerű növekedés főként az árbevétel nagymértékű emelkedésének volt köszönhető, így az üzemi eredmény még a költségek jelentős emelkedése ellenére sem lett negatív. Az élők-munka-arányos jövedelmezőségi mutatók esetében az egy főre jutó adózott-és adózás előtti eredményben látható 2020-as visszaesés annak köszönhető, hogy a foglalkoztatottak számának jelentős emelkedésével az üzemi eredmény nem növekedett arányosan, sőt 2021-re további csökkenést mutat, amelynek oka az

előzőekben már említett költségek jelentős emelkedése. A bérarányos jövedelmezőség alakulásának dinamikája megegyezik az előző mutatókkal, a 2022-ben ez a mutató is növekedett, még a bérköltségek emelkedése ellenére is, ugyanis az üzemi eredmény növekedése meghaladta a bérköltségeket.

Összességében a mutatók további növekedését elősegítené, ha a vállalat visszaszorítaná a költségeit, tovább növelné az árbevételét, ezzel párhuzamosan pedig növelné a pénzügyi műveletek eredményét, amely minden vizsgált évben negatív volt, ezáltal minden esetben rontotta az eredményt.

### Hivatkozások

- [1] Birher I., Pucsek J., Sándor Lászlóné, Sztanó I., (2006). A vállalkozások tevékenységének gazdasági elemzése. Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt.
- [2] Birher, I., Pucsek, J., Lászlóné, S., Sztanó, I., (2009). A vállalkozások tevékenységének gazdasági elemzése. Budapest: Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt.
- [3] Bíró T., Kresalek P., Pucsek J., Sztanó I., (2012). A vállalkozások tevékenységének komplex elemzése. Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt. 258. p. ISBN: 9789633948125
- [4] Blumné Bán, E., Kresalek, P. Pucsek, J., (2011). A vállalati elemzés alapismeretei. Budapest: SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt.
- [5] Himber, P., Kapásiné, B. M. & Kovácsné, S. P., (2011). Számvitelemzés II. Budapest: Perfekt Gazdasági Tanácsadó és Oktató Zrt.
- [6] Jacobs O. H, A. Oestreicher, (2000). Mérlegelemzés. Kossuth Kiadó. 222. p. ISBN: 963-09-4161-9
- [8] Juhászné Koppány, M., Katona, G., (2017). Számviteli alapismeretek 1. Budapest: Műszaki Könyvkiadó Kft.
- [9] Kardos, P., Szakács, I. & Tóth, M., (2007). A számvitel nagy kézikönyve. Budapest: CompLex Kiadó Jogi és Tartalomszolgáltató Kft.
- [10] Korom, E., Ormos, M., Veress, A., (2005). Bevezetés a számvitel rendszerébe. Budapest: Akadémiai Kiadó Rt.
- [11] Korom, E. és mtsai., (2008). Számvitelemzés. Budapest: Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt..
- [12] Körmendi, L. & Kresalek, P., (2010). A vállalkozások elemzésének módszertani alapjai. Budapest: Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt.
- [13] Paár, D., Ambrus, R. A., Szóka, K., (2021). Gazdasági elemzés a beszámolók információi alapján. Sopron: Soproni Egyetem Kiadó.

- [14] Sztanó I. (2013). A számvitel alapjai. Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt. 388. p. ISBN: 978-963-394-821-7
- [15] Takács A. (2009). Vállalat-értékelés magyar számviteli környezetben. Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt. 220. p. ISBN: 9789633948392
- [16] Takács A., Márkus G., (2019). Számviteli alapismeretek. Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar. 125. p. ISBN: 978-963-429-345-3
- [17] Virág, M., Kristóf, T., Fiáth, A., Varsányi, J., (2013). Pénzügyi elemzés, csődelőrejelzés, válságkezelés. Budapest: Kossuth Kiadó.
- [18] Viresol Kft. kiegészítő mellékletei (2018-2022), Letöltés dátuma: 2022.11.13